TOTALNI DIFERENCIJAL

Totalni diferencijal I.reda

$$dz = \frac{\partial z}{\partial x}dx + \frac{\partial z}{\partial y}dy$$

Totalni diferencijal II.reda

$$d^{2}z = \frac{\partial^{2}z}{\partial x^{2}}dx^{2} + 2\frac{\partial^{2}z}{\partial x\partial y}dxdy + \frac{\partial^{2}z}{\partial y^{2}}dy^{2}$$

Derivacija kompozicije funkcija

I.
$$z = f(x, y)$$

 $x = x(t)$

$$y = y(t)$$

$$\frac{dz}{dt} = \frac{\partial z}{\partial x} \cdot \frac{dx}{dt} + \frac{\partial z}{\partial y} \cdot \frac{dy}{dt}$$

II.
$$z = f(x, y)$$

$$x = x(u, v)$$

$$y = y(u, v)$$

$$\frac{\partial z}{\partial u} = \frac{\partial z}{\partial x} \cdot \frac{\partial x}{\partial u} + \frac{\partial z}{\partial y} \cdot \frac{\partial y}{\partial u}$$

$$\frac{\partial z}{\partial v} = \frac{\partial z}{\partial x} \cdot \frac{\partial x}{\partial v} + \frac{\partial z}{\partial y} \cdot \frac{\partial y}{\partial v}$$

Derivacija implicitno zadane funkcije:

I.
$$f(x,y) = 0$$
 -> funkcija jedne varijable

$$y' = -\frac{\frac{\partial f}{\partial x}}{\frac{\partial f}{\partial y}}$$

II.
$$f(x, y, z) = 0$$
 -> funkcija dvije varijable $z = z(x, y)$

$$\frac{\partial z}{\partial x} = -\frac{\frac{\partial f}{\partial x}}{\frac{\partial f}{\partial z}} \qquad \frac{\partial z}{\partial y} = -\frac{\frac{\partial f}{\partial y}}{\frac{\partial f}{\partial z}}$$

Ekstremi funkcija više varijabli

$$z = f(x, y)$$

1) Određivanje stacionarnih točaka (nužan uvjet ekstrema) riješiti sustav:

$$\frac{\frac{\partial f}{\partial x} = 0}{\frac{\partial f}{\partial y} = 0} = > T(x_0, y_0) \rightarrow stac. točka$$

2) Izračunavanje determinante Δ (dovoljan uvjet ekstrema)

$$\Delta = \begin{bmatrix} A & B \\ B & C \end{bmatrix}$$
 gdje je

$$A = \frac{\partial^2 f}{\partial x^2}(x_0, y_0) \qquad B = \frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y}(x_0, y_0) \qquad C = \frac{\partial^2 f}{\partial y^2}(x_0, y_0)$$

Ako je $\Delta > 0 \Rightarrow$ u točki $T(x_0, y_0)$ je lokalni ekstrem i to:

- lokalni minimum ako je A>0
- lokalni maksimum ako je A<0

Ako je Δ < 0 => u točki $T(x_0, y_0)$ nije ekstrem (sedlasta točka) Ako je Δ = 0 => nema odluke o ekstremu

Lokalni ekstremi funkcija triju varijabli

$$u = f(x, y, z)$$

1)
$$\frac{\partial u}{\partial x} = 0$$
 $\frac{\partial u}{\partial y} = 0$ $\frac{\partial u}{\partial z} = 0$ => stac. točke

2)
$$T(x_0, y_0, z_0)$$
 stac. točka

$$\Delta_{1} \qquad \Delta_{2} \qquad \Delta_{3}$$

$$\Delta = \frac{\begin{vmatrix} \frac{\partial^{2} u}{\partial x^{2}}(T) & \frac{\partial^{2} u}{\partial y \partial x}(T) & \frac{\partial^{2} u}{\partial z \partial x}(T) \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} \frac{\partial^{2} u}{\partial z \partial x}(T) & \frac{\partial^{2} u}{\partial z \partial y}(T) \end{vmatrix}}$$

$$\Delta = \frac{\begin{vmatrix} \frac{\partial^{2} u}{\partial x \partial y}(T) & \frac{\partial^{2} u}{\partial y \partial z}(T) & \frac{\partial^{2} u}{\partial z \partial y}(T) \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} \frac{\partial^{2} u}{\partial z \partial y}(T) & \frac{\partial^{2} u}{\partial z \partial z}(T) \end{vmatrix}}$$

Ako su Δ_1 , Δ_2 i $\Delta_3 > 0$ => T je lokalni min.

Ako su $\Delta_1 < 0$, $\Delta_2 > 0$, $\Delta_3 < 0 => T je lokalni maks.$

U svim ostalim slučajevima, kad je $\Delta \neq 0$ nemamo ekstrem, a za $\Delta = 0$ je potrebno dodatno ispitivanje.

©Borza, sva prava pridržana. Neovlašteno isprintavanje nije dopušteno i bit ćete spankani u slučaju istog. Ovo nije šala. Hvala kolegi Leki na lektoriranju formula.

Uvjetni ekstremi funkcija triju varijabli

a) Formirati tzv. Lagrangeovu funkciju

$$L(x, y, \lambda) = f(x, y) + \lambda \cdot \varphi(x, y)$$

b) Riješiti sustav:

$$\frac{\partial L}{\partial x}(x, y, \lambda) = 0$$

$$\frac{\partial L}{\partial y}(x, y, \lambda) = 0$$

$$\frac{\partial L}{\partial \lambda}(x, y, \lambda) = 0 \quad (tj. \varphi(x, y) = 0)$$

c) Za svako rješenje tog sustava izračunati determinantu $\Delta(x_0, y_0, \lambda_0)$

$$\Delta = \begin{vmatrix} \frac{\partial^2 L}{\partial x^2}(x_0, y_0, \lambda_0) & \frac{\partial^2 L}{\partial x \partial y}(x_0, y_0, \lambda_0) \\ \frac{\partial^2 L}{\partial x \partial y}(x_0, y_0, \lambda_0) & \frac{\partial^2 L}{\partial y^2}(x_0, y_0, \lambda_0) \end{vmatrix}$$

Ako je $\Delta(x_0, y_0, \lambda_0) > 0$ problem se dalje rješava kao u slučaju lok. ekstrema Ako je $\Delta(x_0, y_0, \lambda_0) \leq 0$, izračunati determinantu:

$$\Delta = \begin{vmatrix} 0 & \frac{\partial \varphi}{\partial x}(x_0, y_0) & \frac{\partial \varphi}{\partial y}(x_0, y_0) \\ \frac{\partial \varphi}{\partial x}(x_0, y_0) & \frac{\partial^2 L}{\partial x^2}(x_0, y_0, \lambda_0) & \frac{\partial^2 L}{\partial x \partial y}(x_0, y_0, \lambda_0) \\ \frac{\partial \varphi}{\partial y}(x_0, y_0) & \frac{\partial^2 L}{\partial x \partial y}(x_0, y_0, \lambda_0) & \frac{\partial^2 L}{\partial y^2}(x_0, y_0, \lambda_0) \end{vmatrix}$$

Ako je
$$\Delta_1(x_0, y_0, \lambda_0) > 0$$
 => u $T(x_0, y_0)$ je maks.
Ako je $\Delta_1(x_0, y_0, \lambda_0) < 0$ => u $T(x_0, y_0)$ je min.

DVOSTRUKI INTEGRAL

$$S = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 \colon \quad a \leq x \leq b, \ \varphi_1(x) \leq y \leq \varphi_2(x) \}$$

 φ_1 i φ_2 neprekidne na [a,b], f(x,y) nepredkidna na S:

$$\iint\limits_{S} f(x,y)dxdy = \int\limits_{a}^{b} \left[\int\limits_{\varphi_{1}(x)}^{\varphi_{2}(x)} f(x,y)dy \right] dx = \int\limits_{a}^{b} dx \int\limits_{\varphi_{1}(x)}^{\varphi_{2}(x)} f(x,y)dy$$

x je konst.

y je konst.

$$S = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : c \le y \le d, \psi_1(x) \le y \le \psi_2(x)\}$$

 ψ_1 i ψ_2 neprekidne na [c,d], f(x,y) nepredkidna na S:

$$\iint\limits_{S} f(x,y)dxdy = \int\limits_{c}^{d} \left[\int\limits_{\psi_{1}(y)}^{\psi_{2}(y)} f(x,y)dx \right] dy = \int\limits_{c}^{d} dy \int\limits_{\psi_{1}(y)}^{\psi_{2}(y)} f(x,y)dx$$

Supstitucije

$$x = x(u, v) y = y(u, v)$$

$$\iint_{S} f(x, y) dx dy = \iint_{S} f[x(u, v), y(u, v)] \cdot |J| du dv$$

a) polarne koordinate r i φ

b) eliptičke koordinate r i φ

$$x = ar \cos \varphi$$

$$\begin{pmatrix} r = \sqrt{\left(\frac{x}{a}\right)^2 + \left(\frac{y}{b}\right)^2} \\ tg\varphi = \frac{ay}{bx} = \frac{\frac{y}{b}}{\frac{x}{a}} \end{pmatrix}$$

$$y = br \sin \varphi$$

$$I = abr$$

Primjena dvostrukog integrala

a) Računanje površine

$$P = \iint_{S} dx dy$$

b) Izračunavanje volumena ograničenog neprekidnom plohom z=f(x,y) iznad ograđenog prostora S u xy ravnini

$$S = \iint\limits_{S} f(x, y) dx dy$$

c) Izračunavanje površine dijela glatke plohe z=f(x,y) iznad ograđenog područja S u xy ravnini

$$S = \iint_{S} \sqrt{1 + (z'_{x})^{2} + (z'_{y})^{2}} dxdy$$

TROSTRUKI INTEGRAL

$$V = \{(x, y, z): a \le x \le b, \varphi_1(x) \le y \le \varphi_2(x), \psi_1(x, y) \le z \le \psi_2(x, y)\}$$

$$\iiint\limits_{V} f(x,y,z) dx dy dz = \iint\limits_{V_{xy}} dx dy \int\limits_{\psi_{1}(x,y)}^{\psi_{2}(x,y)} f(x,y,z) dz = \int\limits_{a}^{b} dx \int\limits_{\varphi_{1}(x)}^{\varphi_{2}(x)} dy \int\limits_{\psi_{1}(x,y)}^{\psi_{2}(x,y)} f(x,y,z) dz$$

Supstitucije

$$x = x(u, v, w) \qquad y(u, v, w) \qquad z(u, v, w)$$

$$\iiint_{V} f(x, y, z) dx dy dz = \iiint_{V} f[x(u, v, w), y(u, v, w), z(u, v, w)] \cdot |J| du dv dw$$

a) cilindričke koordinate

$$x = r \cos \varphi$$
 $\varphi \in [0, 2\pi]$
 $y = r \sin \varphi$ $r \in [0, +\infty >$
 $z = z$ $z \in < -\infty, +\infty >$
 $J = r$

b) sferne koordinate

$$x = r \sin \theta \cos \varphi \qquad \qquad \varphi \epsilon [0, 2\pi] \qquad \qquad \varphi = \operatorname{arct} g \frac{y}{x}$$

$$y = r \sin \theta \sin \varphi \qquad \qquad \theta \epsilon [0, \pi] \qquad \qquad r = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$$

$$z = r \cos \theta \qquad \qquad r \epsilon [0, +\infty) \qquad \qquad \cos \theta = \frac{z}{r}$$

$$I = r^2 \sin \theta$$

Primjena

a) volumen

$$V = \iiint_{\mathcal{U}} dx dy dz$$

©Borza, sva prava pridržana. Neovlašteno isprintavanje nije dopušteno i bit ćete spankani u slučaju istog. Ovo nije šala. Hvala kolegi Leki na lektoriranju formula.